

Prečo je potrebné prezentovať deťom (vokálne) diela na vysokej umeleckej úrovni?

Why is it necessary to present to children (vocal) works at a high artistic level?

Abstract

Create a music track for children is not easy, and certainly not for children of pre-school age. Nevertheless, it is currently on the market many of the creators and performers of the songs even more baby. Almost all fairy tales begin with the song. A song to sing, however, can anyone? Even the person who does not have the music to the resulting interpretation meets the criteria of art? These forgotten, if it's known to man from the media and the fulfillment of the criteria for interpretation of the corresponding artistic level is a criterion for its media "star". The present contribution reflects the current custom experience with music for preschool children.

Key words

music for children, vocal interpretation, artist, Spievankovo, Michalidesová, Sofia The First

Abstrakt

Vytvoriť hudobnú skladbu pre deti nie je jednoduché a už vôbec nie pre deti predškolského veku. Napriek tomu je v súčasnosti na trhu mnoho tvorcov a ešte viac interpretov detskej piesne. Takmer všetky rozprávky začínajú piesňou. Môže však detskú pieseň spievať hocikto? Aj ten, kto k tomu nemá hudobné predpoklady, aby výsledná interpretácia spĺňala umelecké kritériá? Na tieto kritériá sa hneď zabúda, ak je to „známa star“ z médií a namiesto naplnenia interpretačných kritérií zodpovedajúcej umeleckej úrovne je kritériom jeho mediálna „star“. Predkladaný príspevok reflektuje aktuálnu vlastnú skúsenosť s hudbou pre deti predškolského veku.

Kľúčové slová

hudba pre deti, vokálna interpretácia, interpret, Spievankovo, Michalidesová, Sofia Prvá

Spev (...) vhodnou interpretáciou môže vyvolať u poslucháča silný citový a estetický zážitok.

Miriám Žiarna 2015, s. 171

Úvod

Príspevok vznikol ako reflexia aktuálnej vlastnej skúsenosti. Ako matka trojročnej dcéry sa snažím o jej hudobný rozvoj rôznymi spôsobmi. Najčastejšie je to počúvanie rôznych CD s hudbou pre deti a sledovanie hudobných programov. Ich nevýhoda je, že pred zakúpením si ich nemôžete vypočuť, takže vlastne kupujete *mačku vo vreci*. Ako matka by som vlastnému dieťaťu rada dopriala to najlepšie a preto ma zarazila kvalitatívna rôznorodosť spevu jednotlivých súčasných interpretov piesní pre deti. Naozaj môže piesne pre deti spievať každý? Nemali by sme práve tým najmladším dávať ten najlepší príklad? Vzhľadom k tomu, že pre detstvo je typické spontánne učenie, a to najmä napodobňovaním (Oravcová 2004), kritériá na hudobnú interpretáciu pre deti, by mali byť čo najprísnejšie, aby sa čo najviac približovali ideálu.

Hudba pre deti

Definovať pojem hudba pre deti nie je jednoduché, je možné naň nazerať z viacerých rovín. Ako uvádza Eva Langsteinová (2005, s. 16), Ilja Hurník delí hudbu pre deti do nasledujúcich okruhov:

- a) skladby pre detských interpretov,
- b) skladby pre odborne vedených detských interpretov,
- c) skladby pre detských interpretov určené na verejnú interpretáciu,
- d) skladby pre profesionálnych dospelých interpretov – deťom na počúvanie,
- e) skladby pre dospelých inšpirované detským svetom.

Podobne delia hudbu pre deti aj iní autori – V. Horák, V. Koula, E. Langsteinová, A. Stašková a ďalší. Všetky tieto tradičné definície nazerajú na hudbu z hľadiska interpretačných kritérií. Sú však aj ďalšie hľadiská, na ktoré netreba zabúdať. Z hľadiska žánru hovoríme o hudbe ľudovej, vážnej (detská pieseň) a populárnej. Podľa veku dieťaťa, ktorému je hudba určená (psychologické hľadisko) hovoríme o hudbe pre predškolský vek (a mladší), pre mladší školský vek, pre starší školský vek (Ivanová 2018, s. 8).

V súčasnej hudbe pre deti určenej najmä na počúvanie žánrovo prevažuje populárna hudba. Vznikať začala už v 70-tych rokoch, keď Slovenská televízia vysielala program *Zlatá brána*. Niektoré z týchto piesní sú obľúbené dodnes, sú vhodné už pre deti predškolského veku. V 80. rokoch vznikli piesne D. Rolincovej, V. Patejdla, v 90. rokoch to bola tvorba P. Nagya, M. Nogu a Š. Skrúcaného, M. Paštékovej, určená prevažne deťom mladšieho a staršieho školského veku (Ivanová 2018, s. 9).

Po roku 2000 vychádza prvé zo série CD a DVD dvojice Mária Podhradská a Richard Čanaky s názvom *Spievankovo*. Séria je mimoriadne obľúbená a úspešná, kvalita jednotlivých albumov má vzrastajúcu tendenciu, s postupom času sa pri ich realizácii uplatňujú mnohí významní slovenskí hudobníci. (<http://www.spievankovo.sk/cd/>).

V roku 2014 vychádza CD *Pesničky pre (ne)poslušné deti* Mira Jaroša, nasledovné DVD a ďalšími CD nosičmi, ktoré sa tešia podobne veľkej obľube. (<https://mirojaros.sk/>)

Analýza vybraných nahrávok súčasnej populárnej hudby pre deti

V roku 2007 vzniklo prvé z trojice CD *Veľkí herci spievajú malým deťom*. Autorkou projektu s charitatívnym zameraním je *Sisa Michalidesová*. Keďže v tomto prípade je hudba pre deti využitá ako prostriedok na získanie peňazí pre vlastný sociálny ústav, do projektu sa zapojili najmä mediálne známi herci. Väčšina z nich podáva spevácke výkony, ktorým nie je čo vytknúť, napr. Helena Krajčiová, Soňa Norisová. Avšak na CD sa ocitla aj pieseň nezodpovedajúca kritériám na interpretáciu (detskej hudby) a kazí celkový dobrý dojem z hudobne zaujímavého projektu. Je to pieseň *Dlhé vlasy*. Autorkou hudby je *Sisa Michalidesová*, autorom textu Peter Konečný, pieseň spieva Ondrej Koval'. Pieseň má žartovný charakter, text vypovedá o nezbednom dievčatku, tzv. chlapec v sukni. Inštrumentálny sprievod tvorí banjo, klávesy a husle. Koval' spieva neprirodzeným afektovaným hlasom, štylizuje sa do polohy, v ktorej ale nezvláda technicky korektne vyspievať pomerne nenáročnú melódiu. Tvorí priškrtený tlačný tón bez hlavovej rezonancie. Jeho spev znie nekultivovane až nepríjemne.

O tom, že aj na inak kvalitnom CD sa môže objaviť nevydarená nahrávka svedčí CD *Spievanky, spievanky...*(2004), kde Detské folklórne súbory *Čunovský krdel'* a *Vienok* interpretujú najznámejšie detské ľudové piesne. Inštrumentálny sprievod hrá ľudový orchester SLUKu. Piesne č. 4 *Kukulienka kde si bola*, č. 8 *Maličká som sólo* (spieva Simona Móroczová), podľa hlasu najmladšia členka súboru. I keď zámer tvorcov je evidentný, vychádzajúc z textu *maličká som*, pieseň je nad vekové spevácke schopnosti sólistky. Hlasom sa dostáva do krajných polôh, ktoré takmer nevládze uspievať. Opäť počujeme tlačný

hrdelný tón, ešte podčiarknutý folklórnym naturalistickým spôsobom tvorenia tónu. Už prvé tóny znejú intonačne rozkolísane, takmer plačlivo a tvrdo. Sólistka tiež ešte nevládze udržať dych a na konci frázy jej tón opäť kolíše. Je to škoda, že v porovnaní s ostatnými speváckymi výkonmi na CD sú tieto dve na kvalitatívne oveľa nižšej úrovni.

Okrem hudby na CD sa deti stretávajú s hudbou aj prostredníctvom televízie, najčastejšie pri pozeraní rozprávok. Mimoriadnej obľube sa teší rozprávkový animovaný seriál Sofia Prvá. Vznikol v roku 2013 v dielňach Walta Disneyho, a podľa zaužívaných štandardov týchto filmových štúdií je v každej časti minimálne jedna pieseň. Kým v originálnom anglickom znení hlavnú postavu Sofiu dabuje mladá americká herečka Ariel Winter (<https://www.csfd.cz/film/338380-sofie-prvni/prehled>). V slovenskej verzii prepožičala princeznej svoj hlas známa dabingová herečka Bianka Bucková. Kým však Winter spieva úvodnú znelku bez väčších problémov s výnimkou toho, že jej hlas znie miesrne piskľavo ako cez nejaký filter, možno na zjemnenie či omladenie, Buckovej robí spev zjavný problém. Miesto prirodzeného, kantabilného, hlavového tónu vytvoreného na dychu tvorí tón v krku, akoby sa miesto kultivovaného technického spevu snažila o populárny hrdelný spev. Tvorí však nepríjemné tlačené tóny, okrem toho citeľne a veľmi výrazne prepína do hlavového registra, keď melódia prejde do vyššej polohy. Keďže na Slovensku seriál vysiela RTVS, očakávala by som, že si na tomto dajú viac záležať.

Záver

Ak chceme vychovať ďalšiu generáciu, ktorá bude mať kultúrny hovorený a spevácky prejav, s úctou k tradícii a pozitívnym hodnotám, musíme ju začať formovať už od útleho veku. Deti sú mimoriadne vnímavé na podnety, ktoré ich obklopujú a veľmi často si pamätajú najmä to, čo nechceme. Pre účasť zlé návyky je omnoho ťažšie ako si od začiatku privyknuť na tie správne. Keďže deti sa vo svojom prirodzenom prostredí – rodine, učia najmä spontánne napodobňovaním, identifikovaním sa so vzorom, je mimoriadne dôležité predkladať im pozitívne vzory. Treba vyberať kvalitné nahrávky, kde máme istotu, že speváckej interpretácia bude na požadovanej úrovni, t. j. nie tlačené tóny tvorené v krku, ukričaný hlas si „hovorený spev“, ale kultivovaný jemný hlavový tón s mäkkým začiatkom.

Napriek tomu, že dnešná široká ponuka CD s hudbou pre deti je zameraná prevažne na populárnu hudbu, v predkladanom príspevku je priblížená aj nahrávka ľudovej piesne a rozprávková znelka, keďže televízor je ďalšie médium, s ktorým deti veľmi často prichádzajú do kontaktu. Okrem toho sú interpretované detským hlasom či znejú ako detský hlas, a deti sa s ním o to ľahšie vedia identifikovať. Avšak nie všetko, čo je obľúbené celou

spoločnosťou, je aj skutočne kvalitné. Vybrané ukážky kvalitne interpretované sú vhodné pre deti predškolského veku, *Spievanky, spievanky...* aj pre mladšie.

Nie je vhodné, aby hudbu pre deti interpretoval hocikto, hoci aj mediálne známy, ak na to nemá dostatočné hudobné schopnosti, hlasové dispozície a spevácku techniku. Všetky deti, čím mladšie, tým väčšími si zaslúžia tú najvyššiu kvalitu. A to aj čo sa týka speváckej interpretácie.

Zdroje

1. Sofia The First. [online]. [cit. 22.10.2018]. Dostupné na internete: <https://www.youtube.com/watch?v=Iz7QXSOkBjA>.
2. Sofia Prvá. [online]. [cit. 22.10.2018]. Dostupné na internete: <https://www.youtube.com/watch?v=iMw219HDP8U>.
3. *Spievanky, spievanky...* [CD]. 2004. Forza Music s. r. o.
4. *Vel'kí herci spievajú malým deťom* [kniha s CD]. 2007. ENIGMA PUBLISHING s. r. o. ISBN 978-80-969830-0-1.

Použitá literatúra

1. IVANOVÁ, M. 2018. Hudobné schopnosti dojčat'a a batolaťa a možnosti ich rozvoja v súčasnom rodinnom prostredí. In: *QUARE 2018 (roč. VIII.)*. Hradec Králové: Magnanimitas. ISBN 978-80-87952-26-9.
2. LANGSTEINOVÁ, E. 2005. Hudobná tvorba pre deti z didaktického hľadiska. In *Hudba pre deti v tvorbe skladateľov 20. storočia v stredoeurópskom priestore*. Zborník. Banská Bystrica: Fakulta humanitných vied, Univerzita Mateja Bela. s. 16. ISBN 80-8083-155-6.
3. ORAVCOVÁ, J. 2004. *Sociálna psychológia*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied. ISBN 80-8055-980-5.
4. ŽIARNA, M. 2015. *Teória hlasovej výchovy*. 2. rozšírené vyd. Ružomberok: Verbum – vydavateľstvo KU. ISBN 978-80-561-0255-8.
5. <http://www.spievankovo.sk/cd/>
6. <https://mirojaros.sk/>
7. <https://www.csfd.cz/film/338380-sofie-prvni/prehled>

Kontakt

Mgr. Miroslava Ivanová
Doktorandka 2 roč.

Katedra hudební výchovy. Ostravská univerzita v Ostravě,
ivanova.miroslavake@gmail.com